

13. 2004 EDINBURG GENEL KURUL TOPLANTISI

13. AGİT Parlamenter Asamblesi Genel Kurul toplantısı 5-9 Temmuz 2004 tarihleri arasında Edinburg'da yapılmıştır. Toplantıya AGİTPA Türk Grubu Başkanı İstanbul Milletvekili Prof.Dr.Nevzat Yalçıntaş başkanlığında Adana Milletvekili Prof.Dr.Gaye Erbatur, Ankara Milletvekili Doç.Dr.Mustafa Tuna, Batman Milletvekili Afif Demirkıran, İstanbul Milletvekili Dr.Alaattin Büyükkaya, İstanbul Milletvekili Algan Hacaloğlu, Tokat Milletvekili Orhan Ziya Diren ve Tokat Milletvekili Dr.Şükrü Ayalan'dan oluşan bir heyet katılmıştır.

AGİTPA toplantısının bu yılki ana temasını güvenliğe yönelik yeni tehditlere karşı işbirliği ve ortaklık oluşturmuştur. AGİTPA'nın "Demokrasi, İnsan Hakları ve İnsani Meseleler", "Ekonomi, Bilim, Teknoloji ve Çevre" ile "Siyasi İşler ve Güvenlik" Genel Komitelerinde bu konu çerçevesinde üç ayrı karar tasarısı görüşülmüştür.

Usul kuralları çerçevesinde, çeşitli ülke temsilcileri tarafından toplantıya "AGİT Akdeniz Boyutunda Ekonomik İşbirliği", "Libya'da İnsan Haklarının Ciddi İhlali", "AGİT ve AGİTPA arasındaki İşbirliği", "Ukrayna",

anti-personel Mayınların Tamamının Yasaklanmasında Hükümet Dışı Aktörlerin Taahhütlerini Geliştirici Önlemler", "Ortadoğu'da Barış: Kudüs'ün Kutsallığının Korunması", "Ulusal Azınlıkların Durumu", "Kosova", "İşkence", "İrkçılık, Yahudi Aleyhtarlığı ve Yabancı Düşmanlığı ile Mücadele", "Moldova", "İnsan Kaçakçılığı ile Mücadele" başlıklı ek karar tasarıları sunulmuştur.

Edinburg Genel Kurul toplantısı için Genel Komite Raportörleri tarafından hazırlanan üç ayrı rapor ve karar tasarısında ülkemize değinilmemiştir.

Siyasi İşler ve Güvenlik Komitesinin raporunda AGİT'in geçen yıl Maastricht Bakanlar Konseyi'nde kabul ettiği "21. Yüzyılda Güvenlik ve İstikrara Yönelik Tehdit Stratejisi" belgesinin uygulanması bağlamında AGİTPA'nın da üzerine düşeni yapma kararlılığından bahsedilmiş bütün ilgili AGİT faaliyetlerinde AGİTPA ve onun aracılığıyla ulusal parlamentolarla AGİT arasındaki işbirliğinin güçlendirilmesi imkanlarının araştırılacağı belirtilmiş, yeni tehditler bağlamında ülkemizi de yakından ilgilendiren en önemli konu olan terörizmle mücadeleye yer verilmiştir. Raporunda terörizmin değişik çeşitleri ve sebepleri olduğu yönünde bir anlayış benimsenmiştir. Raporunda ayrıca AGİT'in odayışmaya dayalı karar mekanizmasının değiştirilmesi gerektiğine ilişkin ifadeler de yer verilmiştir.

Ekonomik İşler, Bilim ve Teknoloji Çevre Komitesi Raporunda yine Maastricht Bakanlar Konseyinde kabul edilen "AGİT Ekonomi ve Çevre Stratejisi Belgesi"nde yer alan güvenliğin ekonomik ve çevre boyutuna ilişkin tespit ve öneriler AGİT ülkeleri parlamenterlerinin dikkatine getirilmiş özellikle güvenliğe yönelik yeni tehdit ve risklerin kaynağındaki sebepler arasında, küreselleşmenin dünya üzerindeki yaygın yoksulluk, gelir dağılımı bozukluğu, yolsuzluk gibi olumsuz etkilerinin de bulunduğu yönündeki değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Türk asıllı Hollandalı Parlamenter Nebahat Albayrak tarafından hazırlanan İnsan Hakları ve İnsani Meseleler Komitesi raporunda göç olgusunun Batılı demokrasilerde yaratmakta olduğu

“yeni azınlıklar” kavramına geçen yıl olduğu gibi bu yılda yer verilmiş göçmen işçilerin gittikleri ülkelerde yaşadıkları yabancı düşmanlığı, ayrımcılık ve ırkçılık gibi sorunlara dikkat çekilmiştir. "Yeni azınlıklar" olarak nitelenen göçmenlerin

sözkonusu sorunlarına çözüm bulunabilmesi maksadıyla, anılan kişilerin haklarının diğer azınlıklar için olduğu gibi hukuksal koruma altına alınması da öngörülmüştür.

Heyetimiz üyeleri komite toplantıları sırasında ve genel kurulda söz alarak konuşmalar yapmışlardır. Siyasi İşler ve Güvenlik Komitesinde söz alan Prof.Dr.Gaye Erbatır konuşmasında ağırlıklı olarak terörizm ile mücadeleye yer vermiş, ortak bir terörizm tanımı üzerinde çalışmanın önemini vurgulamış AGİT bölgesinde halen var olan “çözülmemiş” ya da “dondurulmuş” çatışmaların güvenliğe yönelik tehditlerine bu bağlamda da Arap-İsrail çatışmasına dikkat çekmiştir. Alaattin Büyükkaya da Madrid ve İstanbul’daki terör saldırılarının siyasi, coğrafi ve dini sınırların ortadan kalktığını gösterdiğini, terörizm ile mücadele için acil bir uluslar arası işbirliği ve dayanışmanın gerekli olduğunu bu bağlamda uluslar arası bir sözleşme hazırlanmasının da önemini vurgulamıştır.

Ekonomik İşler, Bilim ve Teknoloji Çevre Komitesi’nde konuşan Afif Demirkıran güvenliğin beşeri, ekonomik ve çevre boyutuna dikkat çekmiş, ekonomik istikrar olmadan uluslararası güvenlikten bahsedilemeyeceğini sınır aşan suçlar, yasadışı göçler, yoksulluk ve ekonomik gelişmişlik farklılıklarının günümüz potansiyel tehditleri haline geldiğini belirtmiş Türkiye’nin liberal ekonomi uygulamaya başladığı 1980’lerden bu yana yaşadığı ekonomik krizlerden bahsetmiş bölgesel bütünleşme süreçlerinin güvenliğe olumlu katkılarda bulunduğunu söylemiştir. Orhan Ziya Diren de işsizlik artışının güvenliğe yönelik bir tehlike oluşturabileceğine dikkat çekmiş bu bağlamda küçük ve orta ölçekteki işletmelerin desteklemesinin önemli olduğunu belirtmiştir.

İnsan Hakları, Demokrasi ve İnsani Meseleler Komitesinde söz alan Algan Hacaloğlu raportörün yerleşik demokrasilerde bulunan göçmen işçiler ile ilgili endişelerini paylaştığını, geçen hafta İstanbul’da gerçekleştirilen Sosyalist Enternasyonelin “ Barış-Demokrasi ve İnsan Hakları” komitesi

toplantısında da 33 ülke delegesinin Irak ve Orta Doğu’ya ilişkin istikrar, demokrasi ve barış endişelerini dile getirdiklerini hatırlatmış, Irak’ın yeniden yapılandırılması sürecinde ABD’nin İslam Devleti düşüncesine karşı çıkmamasını ve yargıçların şeriat hukukuna göre eğitilmesine onay vermesinden büyük endişe duyduğunu ifade etmiş, laiklik anlayışında Fransız anlayışı olan din ve devlet işlerinin kesin çizgilerle birbirinden ayrılmasının arkasında olduğunu belirtmiş raportörün devletin başka dillerde eğitim vermesi zorunluluğu fikrini paylaşmadığını söylemiştir.

Genel Kurul’da söz alan Prof. Dr. Nevzat Yalçıntaş AGİT’in kendisini yeni güvenlik tehditlerini karşılamaya uydurmasını, bölgesel güvenlik anlayışının terk edilmesini, terörist örgütlerin ve nükleer silahların yayılmasının günümüzde güvenliğe büyük bir tehdit yönelttiklerini, Türkiye’nin terörizmin her türünü kınadığını, terörle mücadele için devletler arası işbirliğinin şart olduğunu, AGİT’e komşu bölgelerdeki gerginliklerin özellikle Arap-İsrail savaşı ile Irak’daki güvenlik sorunlarının bölge barışı ümidine büyük darbe vurduğunu belirtmiştir.

Prof.Dr.Gaye Erbatır’da “Cinsiyet Ayrımcılığı” başlığı altında yaptığı konuşmada toplantıda sunulan raporun AGİT’de cinsiyet eşitliği konusundaki önemli meseleleri ortaya koyarak

önerilerde bulunmasını desteklediğini, bu konuda Türkiye’de de reform niteliğinde önemli adımlar atıldığını, aile içi şiddete, töre cinayetlere daha ağır cezalar getirildiğini ve Türkiye’nin kadın sorunları ile ilgili pek çok uluslar arası görevlere Türk adaylar önerdiğini belirtmiştir. Ayrıca Sayın Erbatur insan kaçakçılığı konusunda Türkiye’nin attığı adımları içeren bir de bildiri dağıtmıştır.

Komitelerde ele alınan karar tasarılarına Türk grubu tarafından verilen değişiklik önerilerin büyük kısmı kabul edilerek Edinburg Belgesinde yer almıştır.

Genel Kurulun ilk günü AGİTPA üyesi kadın parlamenterleri bir araya getiren sabah kahvaltısı toplantısının konuşmacısı olarak davet edilen Prof.Dr.Gaye Erbatur bir kadın siyasetçi olarak deneyimlerini diğer kadın delegelerle paylaşmıştır. Konuşmasında Prof.Dr. Erbatur, başlangıcından

itibaren üyesi olmadığı halde Türk Ceza Kanunu Tasarısı Alt Komisyonu’nun çalışmalarını yakından izlediğinden, kadınlarla ilgili maddelerin kadınlara ve çocuklara karşı şiddet konusunda caydırıcı olmaları için kadın kuruluşları ile de yakın bir işbirliği içinde çaba gösterdiğinden bahsetmiş, töre ve namus cinayetleri konusunda bir Meclis araştırması açılması yaptığı başvuru hakkında bilgi vermiştir. Türkiye’de mecliste kadın oranının hiçbir zaman %4.6’nın üstüne çıkmadığını belirten Erbatur, bunun nedenlerini detaylı olarak açıklamıştır.

AGİTPA Başkanlığı seçimlerini, ABD’li aday Alcee Hastings- Türkiye lehine yaptığı faaliyetler nedeniyle TC Washington Büyükelçiliği tarafından ödüllendirilen - diğer adaylar Finli Kimmo Kiljunen ve Fransız Michel Voisin’den daha fazla oy alarak kazanmıştır. Asamble başkan yardımcılıklarına ise Nebahat Albayrak (Hollanda), Giovanni Kessler (İtalya) ve Panos Kemmenos (Yunanistan) 3 yıllığına seçilmişlerdir.

AGİTPA’nın müteakip Genel Kurul toplantısının 1-5 Temmuz 2005 tarihleri arasında Washington’da yapılması kararlaştırılmıştır.